

No vull un "Cant dels ocells" fúnebre.

Un relat de: [Joan Colom](#)

L'altre dia veia per la tele una concentració a la Plaça Catalunya de Barcelona, en memòria de les víctimes del terrorisme en aquesta ciutat i a Cambrils. Es va fer el silenci i una violoncel·lista va interpretar "El cant dels ocells". Crec que va ser Ígor Stravinski qui va dir que era la canço popular més bella que havia sentit mai. Però trobo que és una llàstima que l'ús funerari que se li dona des de fa temps i cada cop més l'estigui convertint en una canço trista, perquè no ho hauria de ser.

Si consulteu a la Viquipèdia l'article "El cant dels ocells", llegireu que és una canço tradicional catalana de Nadal que explica la joia de la natura el dia del naixement del nen Jesús a l'estable de Betlem i que, segons Joan Amades, és utilitzada com a canço de bressol. Més endavant posa que ha esdevingut un símbol de pau i llibertat arreu del món, però de manera significativa a Catalunya, on se sol usar per acomiadar als difunts el dia de l'enterrament.

És precisament aquesta utilització que s'ha anat imposant en els últims anys (fins al punt que forma part del repertori ofert pels solistes o conjunts de cambra que intervenen habitualment en cerimònies funeràries, al mateix nivell que l'Adagio en sol menor de Tomaso Albinoni) allò que voldria desterrar. I no tant per la innegable càrrega emotiva de la melodia com per l'afany de retornar-li la dimensió joiosa i d'exaltació de la vida. Per entendre'ns, una operació de recuperació semblant a la que, en el camp literari, hauria de sotmetre's el "Cant espiritual" de Joan Maragall, desplaçant-ne el centre de gravetat des de to compungit de pregària davant la mort a la de rebel·lia hedonista o, si més no, entenent-lo com una oració de caire panteista.

Curiosament, una mica més endavant del resultat esmentat en la cerca amb Google, n'hi figura un altre que remet a l'article de Josep Maria Espinàs titulat "Adulteració de 'El cant dels ocells'", en la columna "Petit observatori" d'EL PERIÓDICO de 7 d'octubre de 2010, que s'expressava en el mateix sentit amb motiu del funeral per a Joan Triadú.

Crec que Pau Casals és el responsable involuntari del biaix seriós i ombrívol d'aquesta canço anònima, com ho és deliberadament de la seva difusió internacional, tant pel timbre melangiós del violoncel com per l'adopció d'un tempo més lent del que li pertocava. Aquesta última característica, present igualment en les interpretacions de les sis suites bachianes per a l'esmentat instrument, no només les de Casals sinó de tots aquells que aprofitaven la manca d'acotacions al respecte, pròpia de les partitures barroques, per recrear-les en codi romàntic (fins arribar al paroxisme de lentitud de les Variacions Goldberg interpretades al piano per Glenn Gould), va haver d'esperar la irrupció dels corrents historicistes, que en van fer una lectura suposadament més fidel, amb l'ús d'instruments antics i la interpretació molt més ràpida d'alguns moviments.